

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

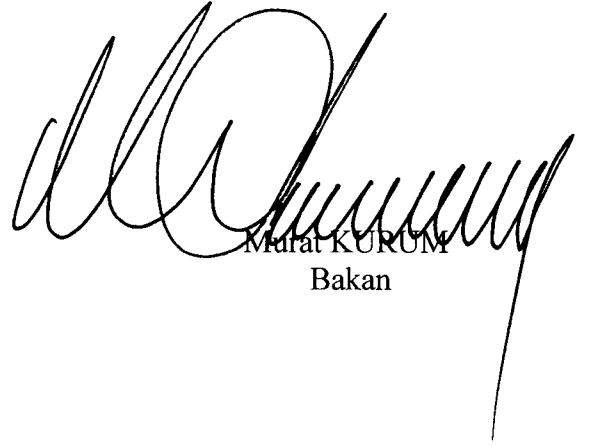
Sayı :30824082-610-**15232601**
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/30117 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

7/30117
GK6

SORULAR

2021 yılında Marmara Denizi'nde yaygın biçimde gözlemlenen ve kamuoyunda "deniz salyası" olarak bilinen müsilaj oluşumu, Türkiye'nin yakın dönem çevre tarihinde hem ekolojik hem de yönetsel düzeyde ciddi bir kırılmaya işaret etmiştir. Müsilaj vakası, yalnızca biyolojik çeşitliliği tehdit eden bir çevresel fenomen olarak değil, aynı zamanda çevre politikalarının planlama, uygulama ve denetim boyutlarında yapısal sorunlar barındırdığını gösteren bir uyarı niteliği taşımaktadır.

Bu doğrultuda, 2021 yılı Haziran ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmuş; bilim insanlarının katkısıyla hazırlanan komisyon raporunda, kirlilik kaynaklarının kontrol altına alınması, ileri biyolojik arıtma kapasitesinin artırılması, deniz ekosisteminin izlenmesi ve kurumsal koordinasyonun güçlendirilmesi yönünde somut öneriler sıralanmıştır.

Aynı yıl içerisinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda Marmara Denizi Koruma Eylem Planı kamuoyuna açıklanmış ve bu çerçevede çeşitli teknik, idari ve mali önlemlerin devreye alınacağı ilan edilmiştir. Bununla birlikte, 2025 yılı itibarıyla Marmara Denizi'nde müsilaj yeniden gözlemlenmeye başlamış; dört yıllık süreçte atılan adımların kalıcılığı, uygulamaların etkililiği ve yapılan harcamaların sonuç üretip üretmediği konusunda ciddi soru işaretleri doğmuştur.

Gerek müsilajla mücadeleye dair verilen siyasi taahhütlerin uygulanma düzeyi, gerekse de çevre yönetişiminin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde işlemediği yönündeki tespitler, bu sürecin yeniden ve bütüncül biçimde sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle TBMM Araştırma Komisyonu'nun ortaya koyduğu bilimsel ve kurumsal önerilerin hangi düzeyde hayata geçirildiği; bütçe kullanımı, mevzuat değişiklikleri, yerel yönetim uygulamaları ve özel sektörün denetimi gibi başlıklarda kamuoyunun aydınlatılması gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, 2021-2025 dönemine ilişkin olarak aşağıdaki soruların yanıtlanması, çevresel kamu politikalarının etkinliğini değerlendirmek ve Marmara Denizi'nin geleceğine yönelik stratejilerin yeniden şekillendirilmesi açısından elzemdir.

Bu bağlamda;

- 1- Müsilaj, 2025 yılı itibarıyla yeniden Marmara Denizi'nin derinliklerinde görülmeye başlamıştır. 2021 yılında yaşanan felaketin tekrar etmemesi için Bakanlığınız tarafından hangi önlemler alınmıştır?
- 2- 2025 yılında müsilajla mücadele amacıyla Bakanlığınızca ayrılan bütçe ne kadardır? Bu bütçe kapsamında hangi kurumlar, kuruluşlar veya şirketlerle iş birliği

yapılmaktadır?

- 3- Deniz dibindeki ekosistem üzerinde oluşan olumsuz etkileri gidermek için ne tür önlemler alınmıştır? Bu kapsamda hangi projeler hayata geçirilmiştir?
- 4- Müsilaj nedeniyle gelir kaybı yaşayan balıkçılar, turizm işletmeleri gibi meslek gruplarına herhangi bir devlet desteği sağlanmış mıdır? Sağlandıysa, bu desteklerin toplam tutarı ve kapsamı nedir?
- 5- 2021 ile 2025 yılları arasında Marmara Denizi çevresinde ileri biyolojik arıtma tesisi kuran belediye sayısı kaçtır? Bu belediyeler hangileridir?
- 6- Aym dönemde ileri biyolojik arıtma tesisi kurmayan belediyelere karşı herhangi bir idari veya mali yaptırım uygulanmış mıdır? Uygulandıysa bunlar nelerdir?
- 7- Marmara Denizi Koruma Eylem Planı kapsamında, 2021-2025 yılları arasında belediyelere toplam ne kadar maddi destek sağlanmıştır? Belediyelere verilen teknik destekler nelerdir?
- 8- 2021 ile 2025 yılları arasında Marmara Denizi 'ni ya da denize akan nehirleri kirlettikleri veya atık su saldıkları gerekçesiyle hangi özel şirketlere ne kadar idari para cezası kesilmiştir?
- 9- Müsilajla mücadele amacıyla uygulamaya konulan Marmara Denizi Koruma Eylem Planı'nda yer alan maddelerden hangileri 2021 ile 2025 yılları arasında hayata geçirilmiştir?
- 10- 2021 yılında TBMM tarafından kurulan Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılması ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla oluşturulan Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı raporda yer alan önerilerden hangileri hayata geçirilmiştir? Komisyonun önerdiği yapısal, teknik ve idari önlemlerden hangileri uygulanmış, hangileri uygulamaya konulmamıştır?
- 11- Koordinasyon Kurulu ile Bilim ve Teknik Kurullar tarafından hazırlanan raporlar nelerdir? Bu raporlarda önerilen faaliyetlerin hangileri uygulanmıştır?
- 12- Marmara Denizi Stratejik Planı'nda (2021-2024) belirtilen hedeflerden hangileri gerçekleştirilmiştir? Hangi faaliyetler yürütülmüş, performans hedeflerine ne ölçüde ulaşılmıştır? Eksik kalan hedefler nelerdir? Bu hedeflerin toplam maliyeti nedir?
- 13- Stratejik Plan'da öngörülen amaç ve hedefler için belirlenen toplam bütçe ne kadardır? Bugüne kadar bu bütçenin ne kadarı, hangi alanlara harcanmıştır?
- 14- Marmara Bölgesi özelinde herhangi bir yerel iklim değişikliği planlaması yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu planların içerikleri ve sonuçları nelerdir?
- 15- Deniz kirliliğini önlemeye yönelik deşarj standartlarında bir güncelleme yapılmış mıdır? Bu doğrultuda ilgili mevzuatta ne tür düzenlemeler gerçekleştirilmiştir?
- 16- 2021-2025 yılları arasında Marmara Denizi'nde kaç deniz koruma alanı ilan edilmiştir? Bu alanlarda hangi çalışmalar yürütülmüştür?
- 17- Ergene Nehri'nden Marmara Denizi'ne yapılan derin deniz deşarjı uygulamasına son verilmesi planlanmakta mıdır? Planlanıyorsa bu sürecin zamanlaması ve uygulama adımları nelerdir?

18- Nilüfer ve Gönen çaylarına bırakılan sanayi atıklarına ilişkin olarak Bakanlığınızca yürütülen herhangi bir proje veya planlama çalışması bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR

13 Haziran 2021 tarihli ve 2021/10 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kurulan Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu'nun görevi, Marmara Denizi Eylem Planı çerçevesinde öngörülen işlemlerin belirtilen sürelerde bir bütünlük içerisinde yürütülebilmesi için üst düzey koordinasyonu sağlamaktır.

Marmara Denizi Eylem Planı Bilim ve Teknik Kurulu tarafından 2021 yılı Aralık ayında "İhtiyaçlar ve Çözüm Önerileri Raporu" hazırlanmış ve söz konusu raporda elde edilen bulguların paylaşılması amacıyla 19 Nisan 2022 tarihinde Bilim ve Teknik Kurulu heyeti ile istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Kurul tarafından hazırlanan "İhtiyaçlar ve Çözüm Önerileri Raporu'nda" toplam 7 ana başlık (Denizel Ortama Girecek Kirleticiler Miktarının Azaltılması ve İzleme ve Takip Sistemlerinin Oluşturulması, Müsilajın Biyoçeşitliliğe Etkilerinin Araştırılması ve Restorasyon Çalışmaları, Müsilajın Oluşum Mekanizmalarının Ortaya Çıkarılması / Müsilajı Tetikleyen Faktörlerin Açığa Çıkarılması, Müsilajın Halk Sağlığına Etkileri, Müsilajın Sosyoekonomik Etkilerinin Analizi, Toplumsal Farkındalığı Artırıcı Kampanyaların Düzenlenmesi, Müsilajın Mekanik / Biyoteknolojik Yöntemlerle Bertarafı ve Değerlendirilmesi) altında 30 adet hedef belirlenmiştir. Bu hedefler, konu bazlı olarak Bilim Kurulu üyelerinden oluşturulan 4 ayrı çalışma grubu ile çalışılarak, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri getirilmiştir. Ortaya konulan çözüm önerilerinin büyük bölümü Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı'nda da yer almakta olup, önerilerin uygulanmasında sorumlu kurumlar tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

Müsilajın kontrol altına alınması ve giderilmesine yönelik olarak noktasal, yayılı kirleticiler ile deniz içi faaliyetlere yönelik tedbirleri içeren 22 maddeden oluşan Marmara Denizi Eylem Planı Bakanlığımız koordinasyonunda üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğiyle hazırlanmış ve 06.06.2021 tarihinde Marmara Denizi'ne kıyısı olan tüm illerin üst düzey yöneticileri ile imza altına alınarak kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı (2021-2024), Marmara Denizi'nde yoğun bir şekilde görülen müsilajın sebeplerinin ve sonuçlarının anlaşılıp, müsilajın Marmara Denizi ekosistemine tahribat yapan bir sorun olmaktan çıkarılması için kalıcı çözümler üretilmesi ve Marmara Denizi Havzası'nın sürdürülebilir ekosistem özelliklerinin korunabilmesi müsilajın kalıcı olarak giderilerek Marmara Denizi Havzası'nı iyi çevresel duruma ulaştırmak için politika ve stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda, ilgili kurum ve kuruluşların katkıları ile hazırlanmış ve 22.10.2021 tarihinde düzenlenen Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu 3. Toplantısı'nda uygun görülerek yürürlüğe girmiştir.

Marmara Denizi Havzası'ndaki müsilaj sorunu sonrasında noktasal, yayılı kirleticiler kaynakları ile denizcilik faaliyetleri sonucu oluşan kirliliğin giderilmesi maksadıyla gerçekleştirilen çalışmalar tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile hazırlanıp onaylanan *Marmara Denizi Eylem Planı ve Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı (2021-2024)* çerçevesinde yürütülmektedir. Stratejik Planı'nda yer alan "6.2.1.1.Marmara Deniz Havzası Çevresel Göstergeler Kitapçığının yıllık olarak yayınlanması" alt faaliyeti çerçevesinde; yapılan çalışmalar sonrasında kurum ve birimler tarafından iletilen veriler doğrultusunda oluşturulan 7 ana başlıkta 19 adet çevresel göstergelyi içeren "*Marmara Denizi Havzası*

Çevresel Göstergeler Kitapçığı" hazırlanarak Bakanlığımız Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Genel Müdürlüğü web sayfası Eğitim Yayın Projeler bölümünde yayınlar başlığı altında yayımlanmaktadır.

Marmara Denizi Eylem Planı'nda yer alan "Müsilaj nedeniyle zarar gören balıkçılara ekonomik destek sağlanacaktır." eylemi kapsamında çalışmalar Tarım ve Orman Bakanlığınca yürütülmektedir.

TBMM tarafından kurulan Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılması ve Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla oluşturulan Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı raporda önerilen tedbirler ve önerilerin tamamı Bakanlığımızca uygulamaya geçirilmiştir.

Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi "Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler" hükmü yer almakta olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkartılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY)'nde, atıksuların boşaltım ilkeleri ve boşaltım izni esasları, atıksu altyapı tesisleri ile ilgili esaslar ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esasları düzenlenmiş olup, yönetmelik ekinde belirlenen 16 sektör ve alt sektörler için alıcı ortam deşarj standartları belirlenmiştir.

Alıcı ortam kalitesinin korunması ve kirliliğin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirler alınarak SKKY'de belirtilen deşarj standartlarına uyum sağlanması şarttır. Bölgede yer alan ve alıcı ortama atıksu deşarj eden tüm sanayi kuruluşları çevre izni almakla yükümlü olup, ilgili sektör tablolarında yer alan deşarj standartlarına göre SKKY'nin ilgili hükümleri çerçevesinde izlenmektedir.

Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre kalitesinin korunması amacıyla ülke çapında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'a istinaden çıkarılan mevzuat kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve çevre kirliliğe sebebiyet verenlere 2872 sayılı Çevre Kanunu ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıkları'na suç duyurusunda bulunmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi gereğince, atıksu altyapı sistemlerinin kurulması, bakımı, işletilmesi ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluk; Büyükşehirlerde ilgili Su ve Kanalizasyon İdarelerine, Belediye ve mücavir alan sınırları içinde Belediyelere, bunların dışında iskana konu her türlü kullanım alanında Valiliğin denetiminde bu alanları kullananlara aittir.